

Universitätsbibliothek Wuppertal

M. Tvllii Ciceronis Opera Omnia

Cicero, Marcus Tullius

Basileæ, MDCLXXXII

C. Crispi Sallustii in M. T. Ciceronem oratio

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1133](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1133)

M. T. CICERONEM ORATIO:

NISI

POTIVS INCERTI AVCTORIS DECLAMATIO EST.

RAVITER, & iniquo animo maledicta tua pateret, M. Tulli, si te scirem *judicio* magis quam morbo animi peccantia ista uti. sed cum in te neque modum, neque modestiam ullam animadverto, respondebo tibi: ut, si quam voluptatem male dicendo cepisti, eam male audiendo amittas. Ubi querat? quos implorem, patres conscripti? diripi remp. atque audacissimo cuique 2 esse perfidiam? apud populum Rom. qui ita largitionibus corruptus est; 3 ut se ipse, ac fortunas suas venaleis habeat? an apud vos, patres conscripti? quorum auctoritas turpissimo cuique, & sceleratissimo ludibrio est, ubi M. Tullius leges, judicia populi Rom. defendit, atque in hoc ordine ita moderatur, quasi unus reliquus ex familia viri clarissimi, Scipionis Africani, ac non 4 reperitius, ascitus, & paullo ante infusus huic urbi civis. An verò, M. Tulli, facta, ac dicta tua obscura sunt? an non ita à pueritia vixisti, ut nihil flagitiosum corpori tuo putares, quod alteri collibuisse? An scilicet istam immoderatam eloquentiam apud M. Pisonem, non pudicitiam jactura perdidisti? Itaque minime mirandum est, si eam flagitiosè venditas, quam turpissimè parasti. Verum, ut opinor, splendor domesticus tibi animos tollit. uxor sacrilega, ac 5 perjuriis debilitata: filia matris peltex tibi jucundior, atque obsequentior, quam parenti par est. domum ipsam tuam vi, & rapinis, funestam tibi, actuis, comparasti: videlicet, ut nos commonefacias, quam conversa res sit publica? cum in ea domo habitares, homo flagitiosissime, quæ s. P. Crafsi, V. C. fuit. Atque cum hæc ita sint, tamen se Cicero dicit in concilio deorum immortalium fuisse, inde missum huic urbi, civibusque custodem, absque carnificis nomine, qui civitatis incommodum in gloriam suam ponit. Quasi verò non illius conjurationis causa fuerit consulatus tuus, & idcirco res publica disjecta eo tempore, quod te custodem habebat. Sed, ut opinor, illa te magis extollunt, quæ post consulatum cum Terentia uxore de rep. consuluisti, cum legis Plautiæ judicia domi faciebatis: ex conjuratis alios morte, alios pecunia condemnabas; cum tibi alius Tusculanum, alius Pompejanam villam exadificabat, alius domum emebat: qui verò nihil poterat, is erat salumnix proximus: is aut domum tuam oppugnatum venerat, aut insidias sena-

tui fecerat: denique de eo tibi *compertum* erat. Quæ si tibi falsa objicio, redde rationem, quantum patrimonii acceperis, quid tibi libris accreyerit, quæ ex pecunia domum paraveris; Tusculanum, & Pompejanum infinito sumtu ædificaveris: aut, si retices, cui potest esse dubium, quin opulentiam istam ex sanguine, & miseris civium paraveris? Verum, ut opinor, homo novus Arpinas, ex M. Crafsi familia, ejus virtutem imitatur, contemnit similitudinem hominum nobilium, rempublicam curam habet, neque terrore, neque gratia commovetur. 7 aliud verò amicitia tantum, ac virtus est amici. Immo verò homo levisissimus, simplex inimicis, amicis contumeliosus, modò harum, modò illarum partium, fidus nemini, levisissimus senator, mercenarius patronus, cujus nulla pars corporis à turpitudine vacat, lingua vana, manus rapacissima, gula immensa, pedes fugaces: quæ honestè nominari non possunt, inhonestissima. Atque is cum ejusmodi sit, tamen audent dicere: „ O fortunatam natam me consule Roman! Te consule, fortunatam, Cicero? immo verò infelicem, & miseram, quæ crudelissimam proscriptionem civium perpessa est, cum n. perturbata rep. niety percussos omnes bonos parere crudelitati tuæ cogebas: cum omnia judicia, omnes leges in tua libidine erant: cum tu sublata lege Porcia, erepta libertate, nostrum omnium vitæ, necique potestatem ad te unum revocaveras. Atque parum est, quod impune fecisti, verum etiam commemorando *exprobras*, neque licet oblivisci his servitutis suæ. Egeris, oro te, Cicero, perfereris quod libet: satis est perpeffos esse: etiamne aureis nostras onerabis tuo odio? etiamne molestissimis verbis insectaberis? „ *Cedant arma toga, concedat laurea lingua*. Quasi verò rogatus, & non armatus, ea, quæ gloriaris, confeceris: atque inter te, Sullamque dictatorem, præter nomen imperii, quidquam interfuerit. Sed quid ego plura de tua insolentia commemorem? quem Minerva omneis artibus edocuit, Jupiter optimus maximus in concilio deorum admisit, Italia exsulem humeris suis reportavit. Oro te, Romule Arpinas, qui egregia tua virtute omneis Paulos, Scipiones, Fabios superasti, quem tandem locum in hac civitate obtines? quæ tibi partes reip. placeant? quem amicum, quem inimicum habes? cui insidias in civitate fecisti, ancillari? quo jure, cum de exilio tuo Dyrthachio rediisti, eum sequeris? quos tyrant-

2. *Mc. Crispi Sallustii, etc.* Non esse hanc Sallustii genuinam, ut non alteram Tullii, aperte ostendit P. Victorius libro xv. Var. lect. cap. 3. & ipsa satis de se idem clamat.

3. *Esse perfidiam? apud populum.* Ita Pal. sec. omisit ceteris. erant hæc Oraciones in viginti aliis Pall. sed tamen ipsas non duxi, ut ea propter consulerem. Gulielmus tamen laboriosè contulerat cum codice S. V. A. Toris, cum Basiliceno Colonienfi, cum Fabriciano; habuitque etiam variantes lectiones: & Cellerendibus membranæ Suffridi Petreii, quas hinc venditare profectus non libet.

3. *Uti si ipsi ac fortunatam etc.* Sic Pal. sec. & S. V. A.

4. *Reperitius ascitus, etc.* Ita major pars mss. non ut vulgo, *reperitius, accitus*.

5. *Perjuriis debilitata.* Non aliter omnes scripti. Mau. *perjuria*. Gulielmus conjiciebat *viris debilitata*.

6. *P. Crafsi. V. C.* Est hoc à libris calamo exaratis, conjeceratque Tarnehus, cum legeretur *viris consularis*.

7. *Aliud verò amicitia tantum ac virtus est amici.* Restitui hunc locum, sive Pal. sec. cui accedunt Y. B. M. nisi quod illi, *amici*.

nos appellabas, eorum nunc potentia faves? qui tibi ante optimates videbantur, eosdem nunc dementis, ac furiosos vocas? Vatini causam agis? de Sextio male existimas? Bibulum petulantissimis verbis laedis? laudas Cas-

rem? quem maxime odisti, ei maxime obsequeris? aliud stans, aliud sedens, de rep. sentis? his maledicis, illos odisti, levissime transfuga, neque in hac, neque illa parte fidem habes.

M. TVLLII CICERONIS,
UT
FALSO INSCRIBITVR,
IN
CRISPVM SALLVSTIVM
RESPONSO.

ADEMVM magna voluptas est, C. Sallusti, æqualem, ac parem verbis vitam agere: neque quidquam tam obscuro dicere, cui non ab initio pueritiae omni genere facinoris ætas tua respondeat: ut omnis oratio moribus consonet. neque enim qui ita vivit, ut tu, aliter, ac tu, loqui potest: neque qui tam illoro sermone utitur, vita honestior est. Quò me vertam, P. C.? unde initium sumam? majus enim mihi dicendi onus imponitur, quò notior est uterque nostrum: quòd aut si de mea vita, atque actibus huic conviciatori respondero, invidiam gloria consequatur: aut, si hujus facta, mores, omnem ætatem nudavero, in idem vitium incidam procacitatis, quòd huic obijcio. Id vos, si forte offendimini, iustus huic, quam mihi, succensere debetis, qui initium introduxit. Ego dabo operam, ut & pro me minimo cum fastidio respondeam, & in hunc minime mentitus esse videar. Scio me, P. C. in respondendo non habere magnam expectationem, quòd nullam vos sciat novum crimen in Sallustum addituros: sed omnia vetera recognituros, queis & meæ, & vestræ jam, & ipsius aures callent, verum eo magis odisse debetis hominem, qui ne incipiens quidem peccare, minimis rebus posuit rudimentum: sed ita ingressus est, ut neque ab alio vinci possit, neque ipse se omnino reliqua ætate præterire. Itaque nihil aliud studet, nisi, ut lutulentus sus, cum quovis volutari, longè vero fallitur opinione. Non enim procacitate linguæ vitæ sordes eluuntur: sed est quædam calumnia, quam unusquisque nostrum testante animo suo fert, de eo, qui falsum crimen bonis objectat, quòd si vita istius memoriam vicerit: illam, P. C. non ex oratione, sed suis ex moribus spectare debetis. Jam dabo operam, quam maxime potero, ut breve id faciam. Neque hæc altercatio nostra vobis inutilis erit, patres conscripti. **PRIMUM** quæ enim respublica privatis crescit inimicitias? ubi nemo civis, qualis sit vir, potest latere. Primum igitur, quoniam omnium majores C. Sallustius ad unum exemplum & regulam quærit, velim mihi respondeat, numquid hi, quos protulit, Scipiones, & Metellos, vel Fabios, ante fuerint aut opinionis, aut gloriæ, quam eos res gesta suæ, & vita innocentissime acta commendavit, quòd si hoc fuit illis initium nominis & dignitatis? cur non æquè de nobis existimetur, cujus & res gesta illustres, & vita integerrime

acta? quasi vero tu sis ab illis viris, Sallusti, ortus, quòd si esses nonnullos jam tuæ turpitudinis pigeret. Ego meis majoribus virtute mea præluxi, ut, si prius noti non fuerint, à me accipiant initium memoriæ suæ: tu tuis vita, quam turpiter egisti, magnas offudisti tenebras: ut, etiam si fuerint egregii cives, certè venerint in oblivionem. Quare nolli mihi antiquos viros obijciare. Satius est enim me meis rebus gestis florere, quam majorum opinione niti: & ita vivere, ut ego sim posteris meis nobilitatis initium, & virtutis exemplum. Neque me cum iis conferri decet, P. C. qui jam decesserunt, omnique odio carent, & invidia: sed cum eis, qui mecum una in rep. versati sunt. Sed si fuerim aut in honoribus petendis nimis ambitiosus, (non hæc dico popularem ambitionem, cujus me principem confiteor, sed illam perniciosam contra leges, cujus primos ordines Sallustius duxit) aut in gerendis magistratibus, aut in vindicandis maleficiis tam severus, aut in tuenda rep. tam vigilans, quam tu *proscriptionem* vocas: credo quòd non omnes tui similes incolumes in hac urbe vixissent: an quanto meliore loco resp. staret, si tu par, ac similis scelerum civium, unà cum illis adnumeratus eslet? An ego tunc falso scripsi, *Cedant arma togæ*, qui togatus armatus, & pace bellum oppressi? An illud mentitus sum, *Fortunata nata me consule Romam*, qui tantum interitum bellum, ad domesticum urbis incendium exstinxi? Neque te tuæ piger, homo levissime, cum ea culpas, quæ in historiis gloriæ mihi ducis? An turpius est, P. C. scribentem mentiri, quam illum palam hoc ordine dicentem? Nam quòd ætatem increpulist: tantum me abesse puto ab impudicitia, quantum tu abes à pudicitia. Sed quid ego de te plura querar? Quid enim mentiri turpe duces, qui mihi ausus sis eloquentiam, ut vitium, obijcere? cujus semper nocens, eguisti patrocinio. An ullum existimas posse fieri civem egregium, qui non his artibus, & disciplinis sit cruditus? an ulla alia putas esse rudimenta, & incunabula virtutum, quibus animi ad gloriæ cupiditatem aluntur? Sed minime miram est, P. C. si homo qui desiderat, ac luxurix plenus sit, hæc, ut nova, atque inusitata, miratur. Nam quòd ista inusitata rabie petulenter in uxorem, & in filiam meam invasisti, quæ facilius se mulieres à viris abstinerunt, quam tu vir à viris: satis doctè, ac peritè fecisti. Non enim me sperasti mutuum tibi gratiam relaturum, ut vicissim tuos compellerem. Unus enim satis es materia habens: neque quidquam

VV 4

quidquam

4. Nisi ut luxulentus sus cum quærit salubritate. Vocula sus non comparet in Gemblac. F. M. V. Pal. seu. unde factum in Lipsius libro III. Varior. cap. 15. emendandum duxerit, in alioque cum quærit re-

stari, qui consulatur.

2. sed si fuerim cum in historiis, &c. Gulielmius conjicit, Ego factum.